

ഖബർ കെട്ടിപ്പൊക്കൽ, അലങ്കരിക്കൽ, തൊടൽ, മുത്തൽ...

ശാഫി സ്വലാഹി ചങ്ങലീരി

ഖബറുകൾ മഹാനാരോടതാണെങ്കിലും സാധാരണക്കാരോടതാണെങ്കിലും ഭൂമി യുടെ വിതാനത്തിൽ നിന്നും ഒരു ചാൺ മത്രമേ ഉയർത്താൻ പാടുള്ളൂ. അതിൽ കൂടുതൽ ഉയർത്തുന്നതും അലങ്കരിക്കുന്നതും അതിന്മേൽ തേപ്പ് നടത്തുന്നതും ഖുബ്ബ യുണ്ടാക്കുന്നതും എഴുതുന്നതും, ഖബർ ചുറ്റുന്നതും അത് തൊടുന്നതും ചുംബിക്കു ന്നതുമെല്ലാം ഇസ്ലാം ശക്തിയായി വിരോധിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇക്കാര്യം ശാഫിഇ മദ്ഹബിലെ ആധികാരിക ശബ്ദമായ ഇമാം നവവി(റ)തന്നെ ധീരമായി പ്രഖ്യാപിക്കുന്നത് കാണുക:

(ശറഹുൽ മുഹററബ്: 5/ 311)

أومارا (قال) وروى القيام عند القبر من حديث أبي أمامة والحكم بن الخثر وابن عمر وانس وعن جماعة من السلف رضى الله عنهم قال أبو موسى وقال الامام أبو الحسن محمد بن مرزوق الزعفرانى وكان من الفقهاء المحققين في كتابه في الجنائز ولا يستلم القبر بيده ولا يقبله قال وعلي هذا مضت البيهقي قال أبو الحسن واستلام القبور وتقبيلها الذي يفعله العوام الآن من المبتدعات المنكرة شرعا ينبغي تجنب فعله وينهى فاعله قال فمن قصد السلام على ميت سلم عليه من قبل وجهه وإذا أراد الدعاء تحول عن موضعه واستقبل القبلة قال أبو موسى وقال الفقهاء المتبحرون الحراسانيون المستحب في زيارة القبور أن يقف مستدبر القبلة مستقبلا وجه الميت يسلم ولا يسبح القبر ولا يقبله ولا يمسه فان ذلك عادة النصارى (قال) وما ذكره صحيح لانه قد صح النهي عن تعظيم القبور ولانه اذا لم يستحب استلام الركنين الشاميين من اركان الكعبة لكونه لم يكن مع استحباب استلام الركنين الآخرين فلان لا يستحب من القبور أولي والله أعلم

അർത്ഥം: “(തെളിവുകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ) സത്യം ശരിക്കും മനസ്സിലാക്കിയ കർമ്മ ശാസ്ത്ര പണ്ഡിതന്മാരിൽപ്പെട്ട ഇമാം അബൂഹസൻ അൽ സഅ്ഫറാനി തന്റെ ‘അൽജനാഇസ്’ എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ എഴുതുന്നു: ഖബർ കൈകൊണ്ട് തൊട്ടുമുത്തുകയോ ചുംബിക്കുകയോ ചെയ്യാൻ പാടില്ല. ഇപ്രകാരമാണ് നബിചര്യ കഴിഞ്ഞുപോയിട്ടുള്ളത്. സഅഫറാനി പറഞ്ഞു: ഇന്ന് സാധാരണക്കാർ ചെയ്യുന്നതുപോലെ ഖബ

റിനെ തൊട്ടുമുത്തലും ചുംബിക്കലും ശരഇൽ വെറുക്കപ്പെട്ട ബിദ്അത്തുകളിൽ ഉൾപ്പെട്ടതാണ്. ഇത് വർജ്ജിക്കൽ നിർബന്ധമാണ്. ഇത് ചെയ്യുന്നവരെ വിരോധികൾ അനിവാര്യവുമാണ്. ഇമാം സഅ്ഫറാനി പറഞ്ഞു: വല്ലവനും സലാം പറയാൻ ഉദ്ദേശിച്ചാൽ മയ്യിത്തിന്റെ മുഖത്തിന്റെ നേരെ നിൽക്കണം. പ്രാർത്ഥിക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചാൽ അവിടെനിന്ന് തെറ്റി വിബ്ലക് അഭിമുഖമായി നിന്ന് പ്രാർത്ഥിക്കണം. അബൂമുസ(റ) പറയുന്നു: ഖുറാസാനിലെ അഗാധ പാണ്ടിത്യമുള്ള പണ്ടിതന്മാർ പറഞ്ഞു: ഖബർ സിയാറത്ത് ചെയ്യുമ്പോൾ വിബ്ലക് പിന്നിട്ട് മയ്യിത്തിനെ അഭിമുഖീകരിച്ച് അവൻ സലാം പറയണം. എന്നാൽ ഖബറിനെ തൊടുകയോ മുത്തുകയോ ചെയ്യരുത്. നിശ്ചയം അത് ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ ചര്യയാണ്. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: അവർ പ്രസ്താവിച്ചത് വളരെയഥാർത്ഥ്യമാണ്. തീർച്ചയായും നബിചര്യയുടെ അഭാവം കാരണം കഅ്ബയുടെ രണ്ട് ശാമീമുഖകളെ ചുംബിക്കൽ നല്ലതല്ല. എന്നാൽ മറ്റു രണ്ട് മുഖകളിൽ ചുംബിക്കൽ സുന്നത്തുമാണ്. എന്നിരിക്കെ ഖബറിനെ തൊടൽ പോലും സുന്നത്തല്ല. (ശറഹുൽ മുഹദബ്: 5/ 311)

ഇമാം നവവി(റ)തന്നെ ഇതേ ഗ്രന്ഥത്തിൽ മറ്റൊരു സ്ഥലത്ത് എഴുതുന്നത് കാണുക:

(ശറഹുൽ മുഹദബ്: 8/275)

ومحمد الله تعالى ومحبته ويدعو لنفسه بما شاء، ولو لاديه ومن شاء من أقاربه ومشايخه وإخوانه وسائر المسلمين ثم يرجع الي الروضة فيكثر فيها من الدعاء والصلاة ويقف عند المنبر ويدعو *

(فرع) لا يجوز أن يطاف بقبره صلى الله عليه وسلم ويكره الصاق الظهر والبطن بمحذا القبر

قاله أبو عبيد الله الحلبي وغيره قالوا ويكره مسحه باليد وتقبيله بل الادب أن يبعد منه كما يبعد منه لو حضره في حياته صلى الله عليه وسلم هذا هو الصواب الذي قاله العلماء وأطبقتوا عليه ولا يخفى مخالفة كثيرين من العوام وفعلهم ذلك، فان الاقتداء والعمل انما يكون بالاحاديث الصحيحة وأقوال العلماء، ولا يلتفت الى محدثات العوام وغيرهم وجه الأهم * وقد ثبت في الصحيحين عن عائشة رضي الله عنها أن رسول الله ﷺ قال « من أحدث في ديننا ما ليس منه فهو رد » وفي رواية لمسلم « من عمل عملا ليس عليه عملنا فهو رد » وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال قال رسول الله ﷺ « لا تجعلوا قبري عبدا وصلوا علي فان صلاتكم تبلغني حيث ما كنتم » رواه أبو داود باسناد صحيح * وقال الفضل ابن عياض رحمه الله مامعناه اتبع طرق الهدى ولا يضرك قلة السالكين وأياك وطرق الضلالة ولا تغتر بكثرة الهالكين ومن خطر بياله أن المسح باليد ومحوه أبانغ في البركة فهو من جهاته وغفلته لان البركة إنما هي فيما وافق الشرع وكيف ينبغي الفضل في مخالفة الصواب *

(فرع) ينبغي له مدة إقامته بالمدينة أن يصل الصلوات كلها في مسجد رسول الله صلى الله عليه وسلم وينبغي له أن ينوي الاعتكاف فيه كما في سائر المساجد *

അർത്ഥം: “നബി(ﷺ)യുടെ ഖബറിനെ തവവാഹ് (ചുറ്റൽ) ചെയ്യാൻ പാടില്ല. തന്റെ വയറുകൊണ്ടോ മുതുകുകൊണ്ടോ ഖബറിന്റെ ചുമലിനെ സ്പർശിക്കൽ വെറുക്കപ്പെട്ടതാണ്. ഇപ്രകാരം അബൂഉബൈദുൽ ഹലീമിയും മറ്റും പറയുന്നു. അവർ വീണ്ടും പറയുന്നു: ഖബറിനെ കൈകൊണ്ട് തൊടലും ചുംബിക്കലും വെറുക്കപ്പെട്ട കറാഹത്താണ്. തിരുമേനി(ﷺ) ജീവിച്ചിരുന്ന കാലത്ത് അകന്ന് നിൽക്കുന്നതുപോലെ അകന്ന് നിൽക്കണം. ഈ പറഞ്ഞതാണ് യാഥാർത്ഥ്യം. പണ്ഡിതന്മാർ ഇപ്രകാരം ഏകോപിച്ചു പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്. സാധാരണക്കാരായ ധാരാളം മനുഷ്യർ ഇതിനെതിരായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതു കണ്ട് നീ വഞ്ചിതനാകരുത്. നിശ്ചയം പ്രവൃത്തിയും പിന്തുടരലും സ്വഹീഹായ ഹദീസുകളും (അതുമായി യോജിച്ച) പണ്ഡിതാഭിപ്രായങ്ങളുമാണ്. സാധാരണക്കാരായ ജനങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചുണ്ടാക്കിയ അനാചാരങ്ങളിലേക്കും അവരുടെ വിഡ്ഢിത്തത്തിലേക്കും നീ തിരിഞ്ഞുനോക്കരുത്. ബുഖാരിയിലും മുസ്ലിമിലും ആയിശ(റ)യിൽ നിന്ന് ഇപ്രകാരം ഉദ്ധരിക്കുന്നു: നബി(ﷺ) പറഞ്ഞു: ‘നമ്മുടെ മതത്തിൽ അതിലില്ലാത്തത് ആരെങ്കിലും നിർമ്മിച്ചാൽ അത് ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടണം’ മുസ്ലിമിന്റെ നിവേദനത്തിൽ പറയുന്നു: ‘നമ്മുടെ നിർദ്ദേശമില്ലാതെ എന്തെങ്കിലും പ്രവൃത്തി ആരെങ്കിലും ചെയ്താൽ അത് വർജ്ജിക്കപ്പെടണം’ അബൂഹുറൈറ(റ) നിവേദനം ചെയ്യുന്നു: നബി(ﷺ) അരുളി: ‘എന്റെ ഖബറിനെ നിങ്ങൾ ആഘോഷ സ്ഥലമാക്കരുത്. നിങ്ങൾ എനിക്ക് സ്വലാത്ത് ചൊല്ലുക; നിങ്ങളെവിടെയായിരുന്നാലും നിങ്ങളുടെ സ്വലാത്ത് എനിക്ക് എത്തിക്കപ്പെടും’ (അബൂദാവൂദ് ഇത് സ്വഹീഹായി ഉദ്ധരിക്കുന്നു.) ഫുജൈദ്ബ്നു ഇയാദ്(റ) പറയുന്നു:- നീ സന്മാർഗ്ഗത്തിന്റെ വഴി പിന്തുടരുക. അതിൽ പ്രവേശിക്കുന്നവർ കുറവാണെന്നത് നിനക്ക് ഉപദ്രവം ചെയ്യുകയില്ല. ദുർമാർഗ്ഗത്തിന്റെ വഴിയെ നീ സൂക്ഷിക്കുക. അതിൽ പ്രവേശിക്കുന്നവരുടെ വർദ്ദനവ് നിന്നെ വഞ്ചനയിൽ പാടിക്കരുത്. ആരെങ്കിലും കൈകൊണ്ടും മറ്റും നബി(ﷺ)യുടെ ഖബറിനെ സ്പർശിക്കലാണ് തബർറുക് എടുക്കുന്നതിൽ ഏറ്റവും അനുയോജ്യമായതെന്ന് വിശ്വസിക്കുകയാണെങ്കിൽ അത് അജ്ഞതയും അശ്രദ്ധയുമാണ്. നിശ്ചയം തബർറുക് (നന്മ) എടുക്കൽ. മതനിയമങ്ങളുമായി യോജിക്കുന്നതിലാണ്. സത്യത്തിന് എതിർ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിൽ എങ്ങിനെയാണ് നന്മ പ്രതീക്ഷിക്കുക?” (ശറഹുൽ മുഹദ്ദബ്: 8/275)

ഇമാം നവവി(റ)തന്നെ തന്റെ ‘മിൻഹാജുത്തവാലിബീനി’ൽ പറയുന്നു:
(മിൻഹാജുത്തവാലിബീൻ പേജ്: 29)

عليه حفرة من لم يصل صل ومن صل لا يبذل على الصحيح ولا تزخر لزيادة مسلمين وقتل شه كغيره في التسل والصلاة ولو نوى الإمام صلاة غائب وللا موم صلاة حاضر أو عكس جاز والدفن بالمقبرة أفضل ويكره البيت بها ويندب ستر القبر بثوب وإن كان رجلاً وأن يقول بسم الله وعلى مقبرة رسول الله صلى الله عليه وسلم ولا يفرش تحته شيء ولا عضة ويكره دفنه في تابوت إلا في أرض ندية أو رخوة ويجوز الدفن ليلاً ووقت كراهة الصلاة إذا لم يتحره وغيرهما أفضل ويكره تجميس القبر والبناء والسكناة عليه ولو بنى في مقبرة مسبة هتم ويندب أن يرش القبر بماء ويوضع عليه حصى وعند رأسه حجر أو خشية وجع الأكارب في موضع زيارة القيور للرجال وتكره للنساء وقيل تحرم وقيل يباح ويسلم الأثر ويقرأ ويصوم ويحرم مثل البيت إلى بلد آخر وقيل يكره إلا أن يكون بقرب مكة أو المدينة أو بيت المقدس نس عليه ونبشه بعد دفنه للنقل وغيره محرماً إلا لضرورة بأن دفن بلا غسل أو في أرض أو ثوب مخصوصين أو وقع في سائل أو دفن لغير القبلة لالتكفين في الأصح ويسن

അർത്ഥം: “ഖബർ (ഒരു ചാണിലധികം) ഉയർത്തുന്നതും അതിന്മേൽ തേപ്പ് നടത്തുന്നതും അതിന്മേൽ എഴുതുന്നതും വെറുക്കപ്പെട്ടതാണ്.” (മിൻഹാജുത്താലിബീൻ പേജ്: .29)

ഇമാം നവവി(റ)തന്നെ വീണ്ടും വ്യക്തമാക്കുന്നത് നോക്കൂ:
(ശറഹുൽ മുഹദ്ദബ്: 5/ 314)

- 314 -

* قال المصنف رحمه الله *

(ويكره أن يبنى على القبر مسجداً لما روى أبو مرثد الغنوي رضي الله عنه أن النبي ﷺ نهى أن يعلى إليه، وواله لا تتخذوا قبري وتنا فأنما هلك بنوا إسرائيل لأنهم اتخذوا قبور أنبيائهم مساجد، قال الشافعي رحمه الله وأكره أن يعظم مخلوق حي يجعل قبره مسجداً مخافة الفتنة عليه وعلي من بعده من الناس) *

അർത്ഥം: “ഖബറിന്മേൽ പള്ളി നിർമ്മിക്കുന്നത് വെറുക്കപ്പെടും. അബൂമർസദ്(റ) നിവേദനം: നിശ്ചയം ഖബറിലേക്ക് തിരിഞ്ഞു നമസ്കരിക്കുന്നത് നബി(ﷺ) നിരോധിച്ചിരിക്കുന്നു. നബിതിരുമേനി(ﷺ) പറഞ്ഞു: ‘നിങ്ങൾ എന്റെ ഖബറിനെ വിഗ്രഹമാക്കരുത്. നിശ്ചയം ബനുഇസ്രായീലുകൾ നശിച്ചത് അവരുടെ പ്രവാചകന്മാരുടെ ഖബറുകൾ അവർ പ്രാർത്ഥനാസ്ഥലമാക്കിയതുകൊണ്ടാണ്. ഒരു സൂഷ്കിയെ ബഹുമാനിച്ച് അവന്റെ ഖബർ പള്ളിയാക്കുന്നത് ഞാൻ വെറുക്കുന്നു. അത് അവന്റെയും ശേഷം മറ്റു മനുഷ്യർക്കും ഫിത്നയാവുമെന്ന് ഭയപ്പെടേണ്ടതാണ്.’” (ശറഹുൽ മുഹദ്ദബ്: 5/ 314)

ഇതുപോലെ ഒരു ഹദീസിനെ (അബൂൽ ഹയ്യാജ്(റ) നിവേദനം: അലി(റ) എന്നോട് പറഞ്ഞു: ‘ഞാൻ നിന്നെ നബി(ﷺ) എന്നെ നിയോഗിച്ച അതേ സംഗതികൾക്കുവേണ്ടി നിയോഗിക്കുന്നു. നീ ഒറ്റ പ്രതിമയും നിശിപ്പിക്കാതെ വിടരുത്. ഉയർത്തപ്പെട്ട ഒരു ഖബറും നിരപ്പാക്കാതെയും വിടരുത്.’ സ്വഹീഹ് മുസ്ലിം ഹദീസ് നമ്പർ: 999) ഈ ഹദീസിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ ഇമാം നവവി(റ) എഴുതുന്നു:
(ശറഹ് മുസ്ലിം: 4/ 42)

٤٢

(٣٢) باب النهي عن تخصيص القبر والبناء عليه ١١ - كتاب الجنائز

قوله: (بأمر بتسويتها). وفي الرواية الأخرى: (ولا قبراً مشرفاً إلا سويته).
فيه: أن السنة أن القبر لا يرفع على الأرض رفقا كثيراً، ولا يسمن، بل يرفع نحو شبر ويسطح، وهذا مذهب الشافعي ومن وافقه، ونقل القاضي عياض عن أكثر العلماء أن الأفضل عندهم تسويتها وهو مذهب مالك. قوله: (ألا تدع ثمناً إلا طمسته) فيه الأمر بتغيير صور ذوات الأرواح.
قوله: (عن أبي الهياج) هو يفتح الهاء وتشديد الياء، واسمه حيان بن حصين.

അർത്ഥം: “നിശ്ചയം സുന്നത്തു്, ഖബർ ഭൂമിയിൽനിന്നും കൂടുതലായി ഇയർത്തരുത് എന്നും മുകൾഭാഗം കുന്നയക്കാൻ പാടില്ല എന്നും ഈ ഹദീസിലുണ്ട്. എന്നാൽ ഏകദേശം ഒരു ചാൺ ഉയർത്തുകയും മുകൾഭാഗം പരത്തുകയും ചെയ്യണം. ഇതാണ് ഇമാം ശാഫിഇ(റ)യുടെയും അദ്ദേഹത്തെ പിൻപറ്റിയവരുടെയും അഭിപ്രായം.” (ശറഹ് മുസ്ലിം: 4/42)

ഇതുപോലെ മറ്റൊരു ഹദീസിനെ (ഫുഖായത്തുബ്നു ഉബൈദ്(റ) റപ്പോർട്ട്: അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: ‘ഖബർ നിരപ്പാക്കാൻ നബി(ﷺ) കൽപിക്കുന്നത് ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്’ സ്വഹീഹ് മുസ്ലിം ഹദീസ് നമ്പർ: 968) ഇതിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ ഇമാം നവവി(റ) എഴുതുന്നു: (ശറഹ് മുസ്ലിം: 4/ 43)

قوله: (نهى رسول الله ﷺ أن يجصص القبر وأن يبنى عليه وأن يقعد عليه) . وفي الرواية الأخرى: (نهى عن تقصيص القبور) . التقصيص - بالقاف وصادين - هو التجصيص . والقصة - بفتح القاف وتشديد الصاد - هي الجص ، وفي هذا الحديث كراهة تجصيص القبر والبناء عليه وتحريم القعود ، والمراد بالقعود الجلوس عليه . هذا مذهب الشافعي وجهه العلماء ، وقال مالك في الموطأ : المراد بالقعود الجلوس ، وما يوضحه الرواية المذكورة بعد هذا : (لا تجلسوا على القبور) . وفي الرواية الأخرى : (لأن يجلس أحدكم على جمرة فتحرق ثيابه فتخلص إلى جلده خبير له من أن يجلس على قبر) قال أصحابنا : تجصيص القبر مكروه ، والقعود عليه حرام ، وكذا الاستناد إليه والاتكاء عليه . وأما البناء عليه فإن كان في ملك الباني فمكروه ، وإن كان في مقبرة مسيلة فحرام . نص عليه الشافعي والأصحاب . قال الشافعي في الأم : رأيت الأئمة بمكة يأمرؤن بهدم ما يبنى . ويؤيد الهدم قوله : (ولا قبراً مشرفاً إلا سويته) .

അർത്ഥം: “ഈ ഹദീസിൽ ഖബറിന്മേൽ എന്തെങ്കിലും നിർമ്മിക്കലും ഖബറിന്മേൽ കൂറായം തേക്കലും കരാഹത്താണെന്നും അതിന്മേൽ ഇതികൽ ഹറാമാണെന്നുമുണ്ട്. ഇത് ഇമാം ശാഫിഇ(റ)യുടെയും മുസ്ലിം ഭൂരിപക്ഷ പണ്ഡിതരുടെയും മദ്ഹബാണ്.....

.....നമ്മുടെ അസ്ഹാബ് പറഞ്ഞത് ഖബർ കൂറായമിടൽ കരാഹത്തും അതിന്മേൽ ഇതികൽ ഹറാമുമാണെന്നാണ്. ഇതുപോലെ ഖബറിന്മേൽ ഊന്നുകയോ ചാറുകയോ ചെയ്യുന്നതും ഹറാമാണ്. എന്നാൽ, ഖബറിന്മേൽ വല്ലതും നിർമ്മിക്കൽ, നിർമ്മിക്കുന്നവന്റെ അധീനതയിലുള്ള സ്ഥലത്താണ് ഖബറേകിൽ അത് കരാഹത്താണ്. പൊതു ഖബർസ്ഥാൻനിയിലാണെങ്കിൽ ഹറാമുമാണ്. ഈ കാര്യം ഇമാം ശാഫിഇ(റ)യും അസ്ഹാബും വ്യക്തമായി പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ‘അൽ ഉമ്മി’ൽ ഇമാം ശാഫിഇ(റ) പറഞ്ഞു: ‘മക്കയിലെ ഇമാമീങ്ങൾ ഖബറിന്മേൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടവയെല്ലാം പൊളിച്ചുകളയാൻ കൽപിക്കുന്നത് ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്.’ ഖബറിന്മേൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടവയെല്ലാം പൊളിച്ചുകളയണം എന്ന് ഇമാം ശാഫിഇ(റ) പറഞ്ഞതിന് നബി(ﷺ)യുടെ വചനം തെളിവാകുന്നു. ‘ഉയർത്തപ്പെട്ട ഖബറുകളെല്ലാം നീ നിരപ്പാക്കണം’ (എന്നാണ് ആ നബിവചനം.)” (ശറഹ് മുസ്ലിം: 4/43)

ഇനിയും ഇമാം നവവി(റ)തന്നെ തന്റെ ‘അൽ ഇഊളാഹി’ൽ രേഖപ്പെടുത്തുന്നത് കാണുക:

رَوْضَةً مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ ، وَمَتَّعَنِي عَلَى حَوْضٍ . وَيَقِفُ عِنْدَ النَّبِيِّ وَيَدْعُو .

(الثامنة) لَا يَمْوِزُ أَنْ يُطَافَ بِقَبْرِ النَّبِيِّ ﷺ ، وَيُكْرَهُ إِصَاقُ الْبَطْنِ وَالظَّهْرِ

بِعِدَارِ الْقَبْرِ ، قَالَ الْحَلِيمِيُّ وَغَيْرُهُ . وَيُكْرَهُ مَسْحُهُ بِالْيَدِ وَتَمْبِيلُهُ ، بِلِ الْأَدَبِ أَنْ يَمُدَّ

مِنْهَا كَمَا يَمِيلُ مِنْهُ لَوْ حَضَرَ فِي حَيَاتِهِ ﷺ ، هَذَا هُوَ الصَّوَابُ وَهُوَ الَّذِي قَالَهُ الْعُلَمَاءُ

وَأَطِيعُوا عَلَيْهِ .

ويُنَبِّهُ أَنْ لَا يَفْتَرَّ بِكَبِيرٍ مِنَ الْعَرَامِ فِي مَخَالَفَتِهِمْ ذَلِكَ ، فَإِنَّ الْأَقْدَاءَ وَالْعَمَلَ إِذَا مَا يَكُونُ

بِأَقْوَالِ الْعُلَمَاءِ ، وَلَا يَلْتَفِتُ إِلَى مُخْتَلَفَاتِ الْعَرَامِ وَجِهَالَتِهِمْ . وَلَقَدْ أَحْسَنَ السَّيِّدُ الْجَلِيلُ

أَبُو عَلِيٍّ الْفَضِيلُ بْنُ عِيَاضٍ رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى فِي قَوْلِهِ مَا مَعْنَاهُ : أَيْسَحُ طُرُقَ الرَّبِّيِّ

وَلَا يَضُرُّكَ قَلَّةُ السَّالِكِينَ ، وَإِيَّاكَ وَمَطْرَقَ الضَّلَالَةِ ، وَلَا تَفْتَرَّ بِكَتْرَةِ

الْمَالِكِينَ . وَمَنْ خَطَرَ نِيَاهُ أَنْ يَلْحَقَ بِالْيَدِ وَنَحْوِهِ أَيْلُحُ فِي الْبِرِّ كَمَا فَهَمَّ مِنْ جِهَالَتِهِ وَغَفْلَتِهِ ،

لَأَنَّ الْبِرَّ كَمَا إِنَّمَا هِيَ فَيَا وَاقِعَ الشَّرْعِ وَأَقْوَالَ الْعُلَمَاءِ ، وَكَيْفَ يَبْنِي الْفَضْلُ فِي مَخَالَفَةِ الصَّوَابِ .

അർത്ഥം: “നബി(ﷺ)യുടെ ഖബർ തവാഹ്(ചുറ്റൽ) ചെയ്യാൻ പാടില്ല. വയറും മുതുകും അതിന്റെ ചുമരിൽ ചേർക്കാനും പാടില്ല. ഇക്കാര്യം ഹലീമി എന്നവരും മറ്റും പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. (ആ ഖബറിനെ) കൈകൊണ്ട് തടവലും മുത്തലും കറാഹത്താകുന്നു. ജീവിതകാലത്ത് ഹാജറായാൽ എങ്ങനെ സമീപിക്കുമോ അതുപോലെ അകന്നു നിൽക്കണം. ഇതാണ് പണ്ഡിതന്മാർ പറഞ്ഞതും ഏകോപിച്ചതും. പൊതുജനം ഇതിനെതിരിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നതുകണ്ട് വഞ്ചിതരായിപ്പോകരുത്. വിവരംകെട്ടവരും സാധാരണക്കാരുമായ ആളുകൾ പുതുതായി ഉണ്ടാക്കിയ കാര്യങ്ങൾ നോക്കുകതന്നെവേണ്ട. പിൻപറ്റലും കർമ്മവും വിവരമുള്ളവർ പറഞ്ഞതനുസരിച്ചാണ് വേണ്ടത്. സന്മാർഗ്ഗം നീ പിന്തുടരുക; ആവഴിയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നവർ കുറവാകുന്നു എന്നത് നിനക്ക് പ്രയാസമാവരുത് വഴികേടിന്റെ മാർഗ്ഗം നീ സൂക്ഷിക്കണം. ആ വഴിയിൽ കടക്കുന്നവരുടെ ആൾപെരുപ്പം കണ്ട് നീ വഞ്ചിതനാവരുത് എന്ന് ഫുജയ്ലുബ്നു ഇയാദ് പറഞ്ഞത് വളരെ മനോഹരമാണ്.” (അൽ ഇഊഊഹ്, പേജ്: 919)

നോക്കൂ ഇന്ന് നമ്മുടെ സമൂഹത്തിൽ സമസ്തക്കാരായ മുസ്ലിംകളുടെ പിന്തുണയോടെ ചെയ്യുന്നതും അംഗീകരിച്ചുവരുന്നതുമായ ഖബർ കെട്ടി ഉയർത്തൽ, അതിന്മേൽ ഖുബ്ബ നിർമ്മിക്കൽ, പേരെഴുതിവെക്കൽ, കുമ്മായമിടൽ അത് ചുറ്റൽ, തൊടൽ ചുംബിക്കൽ... തുടങ്ങിയ എല്ലാ സമ്പ്രദായങ്ങളേയും ശക്തിയുക്തം എതിർക്കുകയും വിരോധിക്കുകയുമാണ് ശാഫിഈ മദ്ഹബിലെ ആധികാരിക ശബ്ദമായ ഇമാം നവവി(റ) ഇവിടെ ചെയ്യുന്നത്. നബി(ﷺ)യുടെ ഹദീസുലരിച്ചുകൊണ്ടാണീ ആഹ്വാനമെന്നത് പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധേയമാണ്. അപ്പോൾ ഇവർ കാട്ടിക്കൂട്ടുന്ന ഇത്തരം പേക്കൂത്തുകൾക്ക് സ്വന്തം മദ്ഹബിന്റെ പോലും പിൻബലമില്ലെന്നും അത് ജൂത-ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ ചര്യയാണെന്നും ഇതോടെ കൂടുതൽ വ്യക്തമായി.